

Les 1 Leven geef je door

Kinderen krijgen **erfelijke eigenschappen** mee van beide ouders. Bij de bevruchting komt een zaadcel van de vader samen met een eicel van de moeder. Uit dat bevruchte eitje kan daarna een kind groeien. Vogels, reptielen, insecten en amfibieën groeien in een ei; zoogdieren in moeders buik. **Nestblijvers**, zoals muizen, hebben een korte **draagtijd**. Ze worden kaal, blind en hulpeloos geboren. **Nestvlieders**, zoals olifanten, hebben een langere draagtijd en worden helemaal 'af' geboren. Zoogdieren en vogels zorgen intensief voor hun jongen. Deze zorg van ouders voor hun jongen heet **broedzorg**.

Les 2 Je eigen lijf

Baby's zitten in de buik met de **navelstreng** vast aan de moeder. Via die navelstreng krijgen ze voedingsstoffen en zuurstof binnen. Pas na de **geboorte** kan een baby zelf ademen. In de eerste jaren groeien kinderen hard en kunnen ze steeds meer zelf. Grote veranderingen komen er in de **puberteit**. Door **hormonen** verandert het kinderlichaam in dat van een volwassene. Meisjes krijgen borsten; jongens baardgroei en een lagere stem. Beiden krijgen een groeispurt en worden **geslachtsrijp**. Ook emotioneel is de puberteit een roerige tijd. Pubers denken na over wie ze willen zijn; ze ontwikkelen hun **identiteit**.

de erfelijke eigenschap

Een eigenschap die je van je vader of moeder hebt meegekregen.

de nestblijver

Een dier dat weinig kan als hij is geboren. De draagtijd is bij nestblijvers kort; de broedzorg juist lang.

de draagtijd

De tijd tussen bevruchting en geboorte, bij zoogdieren en mensen.

de nestvlieder

Een dier dat snel voor zichzelf kan zorgen. De draagtijd is bij nestvlieders lang; de broedzorg juist kort.

de broedzorg

De manier waarop dieren voor hun eieren en jongen zorgen.

de navelstreng

Een snoer dat de verbinding maakt tussen een baby en de moeder. Daardoor krijgt de baby in de buik voedsel en zuurstof.

de geboorte

Als de baby uit het lichaam van de moeder komt, geboren wordt.

de puberteit

De periode waarin je lichaam volwassen wordt.

de hormonen

Stofjes die je lichaam zelf aanmaakt en die allerlei processen regelen, bijvoorbeeld groeihormonen en geslachtshormonen.

geslachtsrijp

Als je geslachtsrijp bent, is je lichaam in staat om kinderen te krijgen of te verwekken.

de identiteit

Je eigen persoonlijkheid, wat je onderscheidt van anderen.

Les 3 Liever verliefd

Blinders in je buik en een bonkend hart? Kun je maar aan een persoon denken? Dan heb je het flink te pakken: **verliefdheid!**

Je hersenen maken stofjes aan die zorgen voor al die heftige gevoelens. Na een tijd verdwijnt die roze wolk.

Vaak gaat de verliefdheid dan over in **liefde** voor elkaar. Mensen die verliefd worden op iemand van het andere geslacht, zijn **heteroseksueel**. Mensen die verliefd worden op iemand van hetzelfde geslacht, zijn **homoseksueel**. Als je verliefd bent kun je die ander **verkering** vragen. Het is belangrijk dat je in een relatie alleen dingen doet die je zelf ook leuk vindt.

de verliefdheid

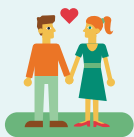
Heftig gevoel waarbij je steeds denkt aan degene op wie je verliefd bent, bij diegene wilt zijn en met hem of haar wilt knuffelen.

de liefde

Het gevoel dat je van iemand houdt. Je voelt je prettig bij die ander, maar zonder de heftige gevoelens van verliefdheid.

heteroseksueel

Dat is iemand die valt op mensen van het andere geslacht. Dus een jongen die op meisjes valt, of een meisje dat op jongens valt.

homoseksueel

Dat is iemand die valt op mensen van hetzelfde geslacht. Dus een jongen die op jongens valt, of een meisje dat op meisjes valt. In dat laatste geval noem je het ook wel lesbisch.

de verkering

Een relatie met iemand op wie je verliefd bent of van wie je houdt.

Maak een keuze

Wat moet je doen als je moet kiezen en je weet niet hoe? Dan is het belangrijk om te weten waartussen je kunt kiezen. In dit thema heb je geoefend om informatie op volgorde te zetten en te beoordelen.

Les 1

Je kunt informatie op volgorde van belangrijkheid zetten. Dat helpt je bij het maken van een keuze.

Les 2

Je kunt bronnen beoordelen op betrouwbaarheid en aangeven wat je het meest aanspreekt. Dat helpt je bij het maken van een keuze.

Les 3

Je kunt aangeven in hoeverre je het eens bent met bepaalde informatie. Dat helpt je bij het maken van een keuze.

Zo leer je voor de toets

- Bekijk de samenvatting.
- Leer de teksten en de dik gedrukte woorden.
- Vraag iemand om je te overhoren.

ouder

De toets is op .....